

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितीनां निरूपणं

Contents

1	TS 5.3.1.1	5
2	TS 5.3.1.2	5
3	TS 5.3.1.3	6
4	TS 5.3.1.4	7
5	TS 5.3.1.5	8
6	TS 5.3.2.1	9
7	TS 5.3.2.2	10
8	TS 5.3.2.3	11
9	TS 5.3.2.4	12
10	TS 5.3.2.5	13
11	TS 5.3.3.1	14
12	TS 5.3.3.2	15
13	TS 5.3.3.3	16

14	TS 5.3.3.4	17
15	TS 5.3.3.5	18
16	TS 5.3.4.1	19
17	TS 5.3.4.2	20
18	TS 5.3.4.3	21
19	TS 5.3.4.4	22
20	TS 5.3.4.5	23
21	TS 5.3.4.6	24
22	TS 5.3.4.7	24
23	TS 5.3.5.1	26
24	TS 5.3.5.2	27
25	TS 5.3.5.3	28
26	TS 5.3.5.4	29
27	TS 5.3.5.5	30

28	TS 5.3.6.1	31
29	TS 5.3.6.2	31
30	TS 5.3.6.3	32
31	TS 5.3.7.1	33
32	TS 5.3.7.2	34
33	TS 5.3.7.3	35
34	TS 5.3.7.4	36
35	TS 5.3.8.1	37
36	TS 5.3.8.2	38
37	TS 5.3.8.3	39
38	TS 5.3.9.1	40
39	TS 5.3.9.2	41
40	TS 5.3.10.1	42
41	TS 5.3.10.2	43

42	TS 5.3.10.3	43
43	TS 5.3.10.4	44
44	TS 5.3.11.1	45
45	TS 5.3.11.2	46
46	TS 5.3.11.3	47
47	TS 5.3.12.1	48
48	TS 5.3.12.2	48

1 TS 5.3.1.1

TS 5.3.1.1

Samhita Paata

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञो वा ए॒ष यद॒ग्निः किं॑ वाऽहै॒तस्य॑ क्रि॒यते॒ किं॑ वा न यद्वै य॒ज्ञस्य॑ क्रि॒यमा॑णस्या॒न्त॒र्यन्ति॑
पू॒र्य॑ति वा अ॒स्य॒ तदा॑श्चि॒नीरु॑पं दधा॒त्य॒श्चि॒नौ वै दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ताभ्या॑मे॒वास्मै॑ भेष॒जं क॑रोति पञ्चो॒पं
दधा॑ति पा॒ङ्क्तो य॒ज्ञो यावा॑ने॒व य॒ज्ञस्तस्मै॑ भेष॒जं क॑रोत्य॒त॒व्या॑ उप॑ दधा॒त्य॒तूनां॑ कृ॒त्यै - []

Pada Paata

उ॒थ्स॒न्न॒य॒ज्ञ इत्यु॑थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् । वा । अ॒हं । ए॒तस्य॑ ।
क्रि॒यते॒ । किम् । वा । न । यत् । वै । य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्त॒र्यन्ती॑त्य॒न्तः - यन्ति॑
। पू॒र्य॑ति । वै । अ॒स्य॒ । तत् । आ॒श्चि॒नीः । उपे॑ति । द॒धा॒ति । अ॒श्चि॒नौ । वै । दे॒वाना॑म् ।
भि॒षजौ॑ । ताभ्या॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । भेष॒जम् । क॑रोति । पञ्च॑ । उपे॑ति । द॒धा॒ति । पा॒ङ्क्तः ।
य॒ज्ञः । यावा॑न् । ए॒व । य॒ज्ञः । तस्मै॑ । भेष॒जम् । क॑रोति । ऋ॒त॒व्याः॑ । उपे॑ति । द॒धा॒ति
। ऋ॒त॒तूना॑म् । कृ॒त्यै ।

2 TS 5.3.1.2

TS 5.3.1.2

Samhita Paata

पञ्चोपं दधाति पञ्च वा ऋतवो यावन्त एवर्तवस्तान् कल्पयति समानप्रभृतयो भवन्ति समानोदंकास्त-
स्माँथ् समाना ऋतव एकेन पदेन व्यावर्तन्ते तस्माद्-ऋतवो व्यावर्तन्ते प्राणभृत उपं दधात्युष्वेव
प्राणान् दधाति तस्माँथ् समानाः सन्त ऋतवो न जीर्यन्त्यथो प्रजनयत्येवैनांनेष वै वायुर्यत् प्राणो
यद्-ऋतव्या उपधाय प्राणभृत - []

Pada Paata

पञ्च । उपेति । दुधाति । पञ्च । वै । ऋतवः । यावन्तः । एव । ऋतवः । तान् ।
कल्पयति । समानप्रभृतय इति समान - प्रभृतयः । भवन्ति । समानोदंका इति समान - उदंकाः
। तस्मात् । समानाः । ऋतवः । एकेन । पदेन । व्यावर्तन्त इति वि - आवर्तन्ते । तस्मात्
। ऋतवः । व्यावर्तन्त इति वि-आवर्तन्ते । प्राणभृत इति प्राण-भृतः । उपेति । दुधाति ।
ऋतुषु । एव । प्राणानिति प्र - अनान् । दुधाति । तस्मात् । समानाः । सन्तः । ऋतवः ।
न । जीर्यन्ति । अथो इति । प्रेति । जनयति । एव । एनान् । एषः । वै । वायुः । यत्
। प्राण इति प्र - अनः । यत् । ऋतव्याः । उपधायेत्युप - धाय । प्राणभृत इति प्राण - भृतः ।

3 TS 5.3.1.3

TS 5.3.1.3

Samhita Paata

उपदधाति तस्माँथ् सर्वानृतूननु वायुरा वरीवर्ति वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्या-
देकमृतुं वरूषेदनुपरिहारं सादयति तस्माँथ् सर्वानृतून वरूषति यत् प्राणभृत उपधाय वृष्टिसनी-

रु॒प॒द॒धा॒ति॒ तस्मा॑द्वा॒यु॒प्र॒च्यु॒ता दि॒वो वृ॒ष्टि॑री॒ते प॒शवो॑ वै व॒य॒स्या॑ ना॒ना॒म॒न॒सः॑ ख॒लु वै प॒शवो॑
ना॒ना॒व्र॒तास्ते॑ऽप॒ ए॒वाभि॑ स॒म॒न॒सो - []

Pada Paata

उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प - द॒धा॒ति॒ । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋ॒तून् । अ॒न्वि॒ति॒ । वा॒युः । ए॒ति॒ । व॒री॒-
व॒र्ति॒ । वृ॒ष्टि॒स॒नी॒रि॒ति॒ वृ॒ष्टि॒ - स॒नीः॑ । उ॒पे॒ति॒ । दु॒धा॒ति॒ । वृ॒ष्टि॑म् । ए॒व । अ॒वे॒ति॒ । रु॒न्धे
। यत् । ए॒क॒धे॒त्ये॒क - धा॑ । उ॒प॒दु॒द्ध्या॑दि॒त्यु॒प - दु॒द्ध्या॑त् । ए॒क॑म् । ऋ॒तु॑म् । व॒रू॒षे॒त् ।
अ॒नु॒प॒रि॒हा॒र॒मि॒त्य॑नु॒प॒रि॒हा॒र॑म् । सा॒दु॒य॒ति॒ । तस्मा॑त् । सर्वा॑न् । ऋ॒तून् । व॒रू॒ष॒ति॒ । यत् ।
प्रा॒ण॒भृ॒त इति॑ प्रा॒ण - भृ॒तः॑ । उ॒प॒धा॒ये॒त्यु॒प - धा॑य॑ । वृ॒ष्टि॒स॒नी॒रि॒ति॒ वृ॒ष्टि॒ - स॒नीः॑ । उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प
- द॒धा॒ति॒ । तस्मा॑त् । वा॒यु॒प्र॒च्यु॒तेति॑ वा॒यु - प्र॒च्यु॒ता॒ । दि॒वः । वृ॒ष्टिः॑ । ई॒र्ते॑ । प॒शवः॑ । वै
। व॒य॒स्याः॑ । ना॒ना॒म॒न॒स इति॑ ना॒ना॑ - म॒न॒सः॑ । ख॒लु॑ । वै । प॒शवः॑ । ना॒ना॒व्र॒ता इति॑ ना॒ना॑ -
व्र॒ताः॑ । ते॑ । अ॒पः॑ । ए॒व । अ॒भी॒ति॒ । स॒म॒न॒स इति॑ स - म॒न॒सः॑ ।

4 TS 5.3.1.4

TS 5.3.1.4

Samhita Paata

यं का॒म॒ये॒ताप॑शुः स्या॒दि॒ति॑ व॒य॒स्या॑स्त॒स्यो॑प॒धा॒या॑प॒स्या॑ उ॒पं द॒द्ध्या॑द स॒ज्ञा॑नमे॒वास्मै॑ प॒शुभिः॑ करो॒-
त्य॑प॒शु॒रे॒व भ॑वति॒ यं का॒म॒ये॒त प॑शुमा॒न्ध्र॒स्या॑दि॒त्य॑प॒स्या॑स्त॒स्यो॑प॒धा॒य॑ व॒य॒स्या॑ उ॒पं द॒द्ध्या॑थ स॒ज्ञा॑न॒-
मे॒वास्मै॑ प॒शुभिः॑ करोति॒ प॑शुमा॒ने॒व भ॑वति॒ च॒त॒स्रः॑ पु॒रस्ता॑दु॒पं द॑धाति॒ तस्मा॑च्च॒त्वा॒रि॒ चक्षु॑षो रू॒पाणि॑

द्वे शुक्ले द्वे कृष्णे - []

Pada Paata

यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय ।
 अपस्याः । उपेति । दुद्ध्यात् । असंज्ञानमित्यसं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति
 पशु-भिः । करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु - मान्
 । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप - धाय । वयस्याः । उपेति । दुद्ध्यात्
 । संज्ञानमिति सं - ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु - भिः । करोति । पशुमानिति
 पशु - मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दुधाति । तस्मात् । चत्वारि
 । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति । द्वे इति । कृष्णे इति ।

5 TS 5.3.1.5

TS 5.3.1.5

Samhita Paata

मूर्द्धन्वतीर्भवन्ति तस्मात् पुरस्तान्मूर्द्धा पञ्च दक्षिणायाः श्रोण्यामुप दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात्
 पश्चाद्-वरूपायान् पुरस्तात् प्रवणः पशुर्बस्तो वय इति दक्षिणेऽस्य उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे
 ऽसावेव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति सिंहो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव
 वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति () मद्ध्ये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः ॥

Pada Paata

मू॒र्ध॒न्वती॑रिति॒ मू॒र्ध॒न्-वतीः॑ । भ॒व॒न्ति । तस्मा॑त् । पु॒रस्ता॑त् । मू॒र्धा । प॒ञ्च । दक्षि॑णायाम् ।
 । श्रो॒ण्या॑म् । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । प॒ञ्च । उत्त॑रस्या॒मित्यु॒त्-त॒रस्या॑म् । तस्मा॑त् । प॒श्चात् ।
 व॒र॒षी॑यान् । पु॒रस्ता॑त् प्र॒वण॑ इति॒ पु॒रस्ता॑त् - प्र॒वणः॑ । प॒शुः । ब॒स्तः । व॒यः । इति॑ ।
 दक्षि॑णे । अ॒श्वैः॑ । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । वृ॒ष्णिः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । अ॒श्वैः॑
 । ए॒व । प्रती॑ति । दु॒धा॒ति । व्या॒घ्रः । व॒यः । इति॑ । दक्षि॑णे । प॒क्षे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति
 । सि॒ंहः । व॒यः । इति॑ । उत्त॑र इत्यु॒त् - त॒रे । प॒क्षयोः॑ । ए॒व । वी॒र्य॑म् । दु॒धा॒ति ।
 पु॒रुषः॑ । व॒यः । इति॑ () । म॒द्भ्यै । तस्मा॑त् । पु॒रुषः॑ । प॒शूना॑म् । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः ॥

6 TS 5.3.2.1**TS 5.3.2.1****Samhita Paata**

इन्द्रा॑ग्नी अव्य॑थमाना॒मिति॑ स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामु॑प॒ दधा॑तीन्द्रा॒ग्निभ्या॑ँ वा इ॒मौ लो॒कौ वि॑धृ॒ताव॑नयो॒-लो॒कयो॒-
 वि॑धृत्या॒ अधृ॑ते॒व वा ए॒षा यन्म॑द्भ्य॒मा चि॑तिर॒न्तरि॑क्षमि॒व वा ए॒षेन्द्रा॑ग्नी इत्या॑हेन्द्रा॒ग्नी वै दे॒वाना॑मो॒जो
 भृ॒तावो॑ज॒सैवैना॑-म॒न्तरि॑क्षे चि॒नुते॑ धृ॒त्यै स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामु॑प॒ दधा॑त्य॒न्तरि॑क्षं॒ वै स्वय॑मा॒तृ॒ण्णा ऽन्तरि॑क्षमे॒-
 वो॑प॒ धृ॒ते ऽश्व॑मु॒प॒ - []

Pada Paata

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । अव्य॑थमाना॒म् । इति॑ । स्वय॑मा॒तृ॒ण्णामिति॑ स्वयं॑ - आ॒तृ॒ण्णाम् ।

उपेति॑ । दुधा॒ति । इन्द्रा॑ग्निभ्यामितीन्द्रा॑ग्नि - भ्या॒म् । वै । इ॒मौ । लो॒कौ । विधृ॑ता॒विति॑ वि -
 धृतौ॑ । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । विधृ॑त्या इति॑ वि - धृत्यै॑ । अधृ॑ता । इ॒व । वै । ए॒षा । यत्
 । म॒द्भ्य॒मा । चि॒तिः । अ॒न्तरि॑क्षम् । इ॒व । वै । ए॒षा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । इति॑ ।
 आ॒ह । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । वै । दे॒वाना॑म् । ओ॒जोभृ॑ता॒वित्यो॑जः - भृ॒तौ । ओज॑सा ।
 ए॒व । ए॒ना॒म् । अ॒न्तरि॑क्षे । चि॒नुते॑ । धृत्यै॑ । स्व॒यमा॑तृ॒णामि॑ति॒ स्वयं॑ - आ॒तृ॒णाम् । उपेति॑
 । दुधा॒ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । स्व॒यमा॑तृ॒णोति॑ स्वयं॑-आ॒तृ॒णा । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । उपेति॑
 । धृ॒त्ते । अ॒श्वम् । उपेति॑ ।

7 TS 5.3.2.2

TS 5.3.2.2

Samhita Paata

घ्रापयति प्राणमेवास्यां दधात्यथो प्राजापत्यो वा अश्वः प्रजापतिनैवाग्निं चिनुते स्वयमातृणा भवति
 प्राणानामुत्सृष्ट्या अथो सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै देवानां वै सुवर्गं लोकं यतां दिशः समं वलीयन्तु
 त एता दिश्या अपश्यन् ता उपादधत ताभिर्वै ते दिशोऽदृष्टुं यद्विद्या उपदधाति दिशां विधृत्यै
 दशं प्राणभृतः पुरस्तादुप - []

Pada Paata

घ्रा॒प॒य॒ति । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र - अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्याम् । दुधा॒ति । अ॒थो इति॑ । प्रा॒जा॒प॒त्य इति॑
 प्रा॒जा - प॒त्यः । वै । अ॒श्वः । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्र॒जा - प॒ति॒ना । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ ।

स्वयमातृणेतु स्वयं - आतृणा । भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्य इत्युत् -
 सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ।
 देवानाम् । वै । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अल्लीयन्त
 । ते । एताः । दिश्याः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत् । तामिः । वै । ते ।
 दिशः । अदधन् । यत् । दिश्याः । उपदधातीत्युप - दधाति । दिशाम् । विधृत्या इति वि
 - धृत्यै । दश । प्राणभृत इति प्राण - भृतः । पुरस्तात् । उपेति ।

8 TS 5.3.2.3

TS 5.3.2.3

Samhita Paata

दधाति नव वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दशमी प्राणानेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्तात् प्राणा ज्योतिष्मती-
 मुत्तमामुप दधाति तस्मात् प्राणानां वाग्ज्योतिरुत्तमा दशोप दधाति दशाक्षरा विराड् विराट् छन्दसां
 ज्योतिर्ज्योतिरेव पुरस्ताद्धत्ते तस्मात् पुरस्ताज्ज्योतिरुपां ऽऽ*स्महे छन्दाश्सि प्रशुष्वजिमयुस्तान्
 बृहत्युदजयत् तस्माद्-बारहताः - []

Pada Paata

दधाति । नव । वै । पुरुषे । प्राणा इति प्र - अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानिति
 प्र - अनान् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । प्राणा इति प्र - अनाः ।
 ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत् - तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । प्राणानामिति प्र -
 अनानाम् । वाक् । ज्योतिः । उत्तमेत्युत् - तमा । दश । उपेति । दधाति । दशाक्षरेति

दशं - अक्षरा । विराडिति वि - राट् । विराडिति वि - राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । ज्योतिः ।
 । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः । उपेति । अस्महे । छन्दा-
 ऽसि । पशुषु । आजिम् । अयुः । तान् । बृहती । उदिति । अजयत् । तस्मात् । बारहताः ।

9 TS 5.3.2.4

TS 5.3.2.4

Samhita Paata

पशवं उच्यन्ते मा छन्द इति दक्षिणत उपं दधाति तस्माद्-दक्षिणा वृतो मासाः पृथिवी छन्द इति
 पश्चात् प्रतिष्ठित्या अग्निदेवतेत्युत्तरत ओजो वा अग्निरोज एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतो ऽभिप्रयायी
 जयति षट्त्रिंशत् संपद्यन्ते षट्त्रिंशदक्षरा बृहती बारहताः पशवो बृहत्यैवास्मै पशून्व रुन्धे बृहती
 छन्दसाः स्वराज्यं परीयाय यस्यैता - []

Pada Paata

पशवंः । उच्यन्ते । मा । छन्दः । इति । दक्षिणतः । उपेति । दधाति । तस्मात् ।
 दक्षिणावृत इति दक्षिणा - आवृतः । मासाः । पृथिवी । छन्दः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या
 इति प्रति - स्थित्यै । अग्निः । देवता । इति । उत्तरत इत्युत् - ततः । ओजः । वै । अग्निः
 । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्-ततः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभि-
 प्रयायी । जयति । षट्त्रिंशदिति षट् - त्रिंशत् । समिति । पद्यन्ते । षट्त्रिंशदक्षरेति षट्त्रिंशत्
 - अक्षरा । बृहती । बारहताः । पशवंः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति ।
 रुन्धे । बृहती । छन्दसाम् । स्वराज्यमिति स्व - राज्यम् । परीति । इयाय । यस्य । एताः ।

10 TS 5.3.2.5

TS 5.3.2.5

Samhita Paata

उपधी॒यन्ते॑ गच्छ॑ति॒ स्वरा॑ज्यः॒ स॒प्त॒ वाल॑खिल्याः॒ पुर॒स्ता॒दुप॑ दधाति॒ स॒प्त॒ प॒श्चात् स॒प्त॒ वै शी॑रू॒ष॒ण्याः॑
प्रा॒णा॒ द्वाववा॑ञ्चौ प्रा॒णाना॑ः॒ स॒र्वीर्य॑त्वाय॒ मू॒र्द्धा॑ऽसि॒ राडि॑ति॒ पुर॒स्ता॒दुप॑ दधाति॒ यन्त्री॒ राडि॑ति॒ प॒श्चात्
प्रा॒णाने॒वास्मै॑ स॒मीचो॑ दधाति ॥

Pada Paata

उप॒धी॒यन्त॑ इत्युप॒धी॒यन्ते॑ । गच्छ॑ति । स्वरा॑ज्यमिति॒ स्व-रा॒ज्यम् । स॒प्त । वाल॑खिल्या॒ इति॒
वाल॑ - खिल्याः । पुर॒स्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॒ति॒ । स॒प्त । प॒श्चात् । स॒प्त । वै । शी॑रू॒ष॒ण्याः॑
। प्रा॒णा॒ इति॑ प्र - अ॒नाः । द्वौ । अवा॑ञ्चौ । प्रा॒णाना॑मिति॒ प्र - अ॒नाना॑म् । स॒र्वीर्य॑त्वा-
येति॑ स॒र्वीर्य॑ - त्वाय॑ । मू॒र्द्धा॑ । अ॒सि॒ । राट् । इति॑ । पुर॒स्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॒ति॒ ।
यन्त्री॑ । राट् । इति॑ । प॒श्चात् । प्रा॒णानिति॑ प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । दुधा॒ति॒ ॥

11 TS 5.3.3.1

TS 5.3.3.1

Samhita Paata

देवा वै यद्-यज्ञे ऽकुर्वत् तदसुरा अकुर्वत् ते देवा एता अक्षण्यास्तोमीया अपश्यन् ता अन्यथा
 ऽनूच्या-न्यथोपादधत् तदसुरा नान्वायन् ततो देवा अभवन् पराऽसुरा यदक्षण्यास्तोमीया अन्यथा
 ऽनूच्यान्यथोप दधाति भ्रातृव्याभिभूत्यै भवत्यात्मना पराऽस्य भ्रातृव्यो भवत्या-शुस्त्रिवृदिति पुरस्ता-
 दुप दधाति यज्ञमुखं वै त्रिवृ - []

Pada Paata

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत् । तत् । असुराः । अकुर्वत् । ते । देवाः । एताः ।
 अक्षण्यास्तोमीया इत्यक्षण्या-स्तोमीयाः । अपश्यन् । ताः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु - उच्यं
 । अन्यथा । उपेति । अदधत् । तत् । असुराः । न । अन्वायन्नित्यनु - अवायन् । ततः
 । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यत् । अक्षण्यास्तोमीया इत्यक्षण्या - स्तोमीयाः
 । अन्यथा । अनूच्येत्यनु - उच्यं । अन्यथा । उपदधातीत्युप-दधाति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति
 भ्रातृव्य - अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । आशुः ।
 त्रिवृदिति त्रि - वृत् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै
 । त्रिवृदिति त्रि - वृत् ।

12 TS 5.3.3.2

TS 5.3.3.2

Samhita Paata

-द्य॑न्मुखमे॒व पु॒रस्ता॒द्वि या॑तयति॒ व्यो॑म सप्तद॒श इति॑ दक्षिण॒तो ऽन्नं॑ वै व्यो॑माऽन्नं॑ सप्तद॒शोऽन्नमे॒व दक्षि॑ण॒तो ध॑त्ते तस्मा॒द्-दक्षि॑णेनान्नम॒द्यते ध॑रुणं॑ एकवि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॑तिष्ठा वा ए॒कवि॑ंशः प्र॒तिष्ठा॑
ष्ठित्यै॑ भान्तः प॒ञ्चद॒श इत्यु॑त्तर॒त ओजो॑ वै भान्त ओजः॑ प॒ञ्चद॒श ओज॑ ए॒वोत्तर॑तो ध॑त्ते तस्मा॒दुत्तर॑तो
ऽभि॒प्रया॒यी ज॑यति॒ प्रतू॑र्तिरष्टाद॒श इति॑ पु॒रस्ता॒- []

Pada Paata

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ यज्ञ॑ - मुखम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॑तयति॒ । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् ।
सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । इति॑ । दक्षि॑ण॒तः । अन्न॑म् । वै । व्यो॑मेति॒ वि - ओ॒म् । अन्न॑म् ।
सप्त॑द॒श इति॑ सप्त - द॒शः । अन्न॑म् । ए॒व । दक्षि॑ण॒तः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अन्न॑म्
। अ॒द्यते॑ । ध॑रुणः॑ । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क-वि॑ंशः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑तिष्ठेति॒ प्रति॑ - स्था । वै
। ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क - वि॑ंशः । प्र॒तिष्ठा॑ इति॒ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । भान्तः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च -
द॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ओजः॑ । वै । भान्तः॑ । ओजः॑ । प॒ञ्चद॒श इति॑ पञ्च -
द॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तोऽभि॒प्रया॒यीत्यु॑त्तरतः
- अ॒भि॒प्रया॒यी । ज॑यति॒ । प्रतू॑र्तिरिति॒ प्र - तू॑र्तिः । अ॒ष्टाद॒श इत्य॑ष्टा - द॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् ।

13 TS 5.3.3.3

TS 5.3.3.3

Samhita Paata

-दुपं दधाति द्वौ त्रिवृतावभिपूर्वं यज्ञमुखे वि यातयत्यभिवर्तः सविश्र इति दक्षिणतोऽन्नं वा अ-
भिवर्तोऽन्नं सविश्रोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्-दक्षिणेनान्नमद्यते वर्चो द्वाविश्र इति पश्चाद्-
यद्-विश्रतिर्द्वे तेन विराजौ यद् द्वे प्रतिष्ठा तेन विराजोरेवा-भिपूर्वमन्नाद्ये प्रतितिष्ठति तपो नवदश
इत्युत्तरं तस्मात् सव्यो - []

Pada Paata

उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि - वृतौ । अभिपूर्वमित्यभि - पूर्वम् । यज्ञमुख इति
यज्ञ - मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । सविश्र इति स-विश्रः । इति
। दक्षिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । अन्नम् । सविश्र इति स - विश्रः
। अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः ।
द्वाविश्रः । इति । पश्चात् । यत् । विश्रतिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि-राजौ । यत्
। द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । तेन । विराजोरिति वि - राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि
- पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न - अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपोः । नवदश इति नव - दशः ।
इति । उत्तरं इत्युत्तर - तरतः । तस्मात् । सव्यः ।

14 TS 5.3.3.4

TS 5.3.3.4

Samhita Paata

हस्तयोस्तपस्वितरो योनिश्चतुर्विंश इति पुरस्तादुप दधाति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री गायत्री यज्ञमुखं
यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वियातयति गर्भाः पञ्चविंश इति दक्षिणतोऽन्नं वै गर्भा अन्नं पञ्चविंशोन्नमेव
दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेनान्नमद्यत ओजस्त्रिणव इति पश्चादिमे वै लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु
प्रतिष्ठति सुभरणस्त्रयोविंश इत्यु - []

Pada Paata

हस्तयोः । तपस्वितर इति तपस्वि - तरः । योनिः । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः ।
इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति - अक्षरा । गायत्री
। गायत्री । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् ।
वीति । यातयति । गर्भाः । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम्
। वै । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः
। धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणव इति त्रि - नवः
। इति । पश्चात् । इमे । वै । लोकाः । त्रिणव इति त्रि - नवः । एषु । एव । लो-
केषु । प्रतिष्ठति । तिष्ठति । सुभरण इति सं - भरणः । त्रयोविंश इति त्रयः - विंशः । इति ।

15 TS 5.3.3.5

TS 5.3.3.5

Samhita Paata

-त्तरुतस्तस्मात् सव्यो हस्तयोः सम्भार्यतरः ऋतुरेकत्रिंश इति पुरस्तादुप दधाति वाग्वै ऋतुर्य-
ज्ञमुखं वाग्यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयति ब्रह्मस्य विष्टपं चतुस्त्रिंश इति दक्षिणतोऽसौ वा आदित्यो
ब्रह्मस्य विष्टपं ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणोऽर्द्धो ब्रह्मवर्चसितरः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंश
इति पश्चात् प्रतिष्ठित्यै नाकः षट्त्रिंश इत्युत्तरतः सुवर्गो वै () लोको नाकः सुवर्गस्य लोकस्य
समष्ट्यै ॥ शपेचिअल् खोर्वे fओर् अनुवाकम् आशु - व्योम - धरुणो - भान्तः - प्रतूर्तिर - भिवर्तो -
वर्च - स्तपो - योनि - गर्भा - ओजः - सभरणः - ऋतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश)

Pada Paata

उत्तरुत इत्युत् - तरुतः । तस्मात् । सव्यः । हस्तयोः । सम्भार्यतर इति संभार्य - तरुः । ऋतुः
। एकत्रिंश इत्येक - त्रिंशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । वाक् । वै । ऋतुः ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वाक् । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति ।
यातयति । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंश इति चतुः - त्रिंशः । इति । दक्षिणतः । असौ
। वै । आदित्यः । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव । दक्षिणतः
। धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति ब्रह्मवर्चसि - तरुः । प्रतिष्ठेति
प्रति - स्था । त्रयस्त्रिंश इति त्रयः - त्रिंशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ।
नाकः । षट्त्रिंश इति षट् - त्रिंशः । इति । उत्तरुत इत्युत् - तरुतः । सुवर्ग इति सुवः - गः ।
वै () । लोकः । नाकः । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं - अष्ट्यै
॥ आशु - व्योम - धरुणो - भान्तः - प्रतूर्तिर - भिवर्तो - वर्च - स्तपो - योनि - गर्भा - ओजः -

सुभरंणः - ऋतु - ब्रह्मस्य - प्रतिष्ठा - नाकः - षोडश)

16 TS 5.3.4.1

TS 5.3.4.1

Samhita Paata

अग्नेर्भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वा अग्निर्यज्ञमुखं दीक्षा यज्ञमुखं ब्रह्म यज्ञमुखं त्रिवृद्-
यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयति नृचक्षसां भागोऽसीति दक्षिणतः शुश्रुवांसो वै नृचक्षसोऽन्नं धाता
जातायैवास्मा अन्नमपि दधाति तस्माज्जातोऽन्नमन्ति जनित्रः स्पृतः सप्तदशः स्तोम इत्याहाऽन्नं वै
जनित्र - []

Pada Paata

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम्
। वै । अग्निः । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । ब्रह्म
। यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव ।
पुरस्तात् । वीति । यातयति । नृचक्षसामिति नृ - चक्षसाम् । भागः । असि । इति ।
दक्षिणतः । शुश्रुवांसः । वै । नृचक्षस इति नृ - चक्षसः । अन्नम् । धाता । जाताय ।
एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् । अत्ति । जनि-
त्रम् । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् ।

17 TS 5.3.4.2

TS 5.3.4.2

Samhita Paata

-मन्त्रं सप्तदशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणेना-न्नमद्यते मित्रस्य भागोऽसीति पश्चात् प्राणो वै मित्रोऽपानो वरुणः प्राणापानावेवास्मिन् दधाति दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृता एकविंशः स्तोम इत्याह प्रतिष्ठा वा एकविंशः प्रतिष्ठित्या इन्द्रस्य भागोऽसीत्युत्तरत ओजो वा इन्द्र ओजो विष्णुरोजः क्षत्रमोजः पञ्चदश - []

Pada Paata

अन्नम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्राण इति प्र - अनः । वै । मित्रः । अपान इत्यप - अनः । वरुणः । प्राणापानाविति प्राण - अपानौ । एव । अस्मिन् । दधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंश इत्येक - विंशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक - विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः ।

18 TS 5.3.4.3

TS 5.3.4.3

Samhita Paata

ओजं एवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वसूनां भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं
वै वसवो यज्ञमुखं रुद्रा यज्ञमुखं चतुर्विंशो यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयत्यादित्यानां भागोऽसीति
दक्षिणतोऽन्नं वा आदित्या अन्नं मरुतोऽन्नं गर्भा अन्नं पञ्चविंशोऽन्नमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद्
दक्षिणेनाऽन्नमद्यते ऽदित्यै भागो - []

Pada Paata

ओजः । एव । उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः-
अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति ।
यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमिति
यज्ञ - मुखम् । चतुर्विंश इति चतुः - विंशः । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात्
। वीति । यातयति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै ।
आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविंश इति पञ्च - विंशः ।
अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै । भागः ।

19 TS 5.3.4.4

TS 5.3.4.4

Samhita Paata

ऽसीति पश्चात् प्रतिष्ठा वा अदितिः प्रतिष्ठा पूषा प्रतिष्ठा त्रिणवः प्रतिष्ठित्यै देवस्य सवितुर्भागोऽसी-
त्युत्तरतो ब्रह्म वै देवः सविता ब्रह्म बृहस्पतिर्ब्रह्म चतुष्टोमो ब्रह्मवर्चसमेवोत्तरतो धत्ते तस्मादुत्तरोऽर्द्धो
ब्रह्मवर्चसितरः सावित्रवती भवति प्रसूत्यै तस्माद् ब्राह्मणानामुदीची सनिः प्रसूता धृत्रश्चतुष्टोम इति
पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वै धृत्रो - []

Pada Paata

असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । अदितिः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । पूषा
। प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रिणव इति त्रि - नवः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । देवस्य ।
सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सविता ।
ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म - वर्चसम् । एव
। उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तर इत्युत् - तरः । अर्द्धः । ब्रह्मवर्चसितर
इति ब्रह्मवर्चसि - तरः । सावित्रवतीति सावित्र - वती । भवति । प्रसूत्या इति प्र - सूत्यै ।
तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सनिः । प्रसूतेति प्र - सूता । धृत्रः । चतुष्टोम इति च-
तुः - स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । वै । धृत्रः ।

20 TS 5.3.4.5

TS 5.3.4.5

Samhita Paata

य॑ज्ञ॒मुखं च॑तु॒ष्टोमो य॑ज्ञ॒मुखमे॒व पु॒रस्ता॒द्वि या॑तयति॒ यावा॑नां भा॒गोऽसी॑तिं दक्षि॒णतो॑ मा॒सा वै या॑वा
अ॒र्द्धमा॒सा अया॑वा-स्तस्मा॑द्-दक्षि॒णावृ॑तो मा॒सा अन्नं॑ वै या॒वा अन्नं॑ प्र॒जा अन्न॑मे॒व दक्षि॒णतो॑ ध॒त्ते
तस्मा॑द् दक्षि॒णेना॒न्नम॑द्यत ऋ॒भूणां भा॒गोऽसी॑तिं प॒श्चात् प्रति॑ष्ठित्यै वि॒वर्तो॑ ऽष्टा॒चत्वारि॑श इत्यु॒त्तर॑-
तोऽन॑यो॒र्लोक॑योः स॒वीर्य॑त्वाय॒ तस्मा॑दि॒मौ लो॒कौ स॒माव॑द्-वी॒र्यौ - []

Pada Paata

य॒ज्ञ॒मुखमि॑तिं य॒ज्ञ - मुखम् । च॒तु॒ष्टोम इति॑ चतुः - स्तोमः । य॒ज्ञ॒मुखमि॑तिं य॒ज्ञ - मुखम् ।
ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒तिं । या॒तय॑ति । या॒वा॑नाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॒णतः॑ ।
मा॒साः । वै । या॒वाः । अ॒र्द्धमा॒सा इत्य॑र्द्ध - मा॒साः । अया॑वाः । तस्मा॑त् । दक्षि॒णावृ॑त
इति॑ दक्षि॒णा - आवृ॑तः । मा॒साः । अन्न॑म् । वै । या॒वाः । अन्न॑म् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः ।
अन्न॑म् । ए॒व । दक्षि॒णतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॒णेन॑ । अन्न॑म् । अ॒द्यते॑ । ऋ॒भूणाम् ।
भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । प॒श्चात् । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति - स्थि॒त्यै । वि॒वर्त इति॑ वि - वर्तः
। अ॒ष्टाच॑त्वारि॒श इत्य॑ष्टा-च॒त्वारि॒शः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्त॒रतः॑ । अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑
। स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑ - त्वाय॑ । तस्मा॑त् । इ॒मौ । लो॒कौ । स॒माव॑द्दी॒र्यावि॑तिं स॒माव॑त् - वी॒र्यौ ।

21 TS 5.3.4.6

TS 5.3.4.6

Samhita Paata

यस्य मुख्यवतीः पुरस्तादुपधीयन्ते मुख्य एव भवत्याऽस्य मुख्यो जायते यस्या-न्नवती - दक्षिणतो-
ऽत्त्यन्नामाऽस्यौन्नादो जायते यस्य प्रतिष्ठावतीः पश्चात् प्रत्येव तिष्ठति यस्यौजस्वतीरुत्तरत औजस्व्येव
भवत्याऽस्यौजस्वी जायते ऽर्को वा एष यदग्निस्तस्यैतदेव स्तोत्रमेतच्छ्रंयदेषा विधा - []

Pada Paata

यस्य । मुख्यवतीरिति मुख्य - वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । मुख्यः
। एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न - वतीः ।
दक्षिणतः । अति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नाद इत्यन्न - अदः । जायते । यस्य ।
प्रतिष्ठावतीरिति प्रतिष्ठा - वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः ।
उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते ।
अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शुक्रम् ।
यत् । एषा । विधेति वि - धा ।

22 TS 5.3.4.7

TS 5.3.4.7

Samhita Paata

वि॒धी॒यतेऽर्क॑ ए॒व तदु॒क्त्य॑मनु॒ वि धी॑यते ऽत्य॒न्नामाऽस्या॑न्नादो जा॒यते॒ यस्यै॑षा वि॒धा वि॑धी॒यते॒ य उ॑
 चैनामे॒वं वेद॑ सृष्टी॒रुप॑ दधाति यथासृष्टमे॒वाव॑ रुन्धे न वा इ॒दं दि॒वा न नक्त॑मासीदव्या॒वृत्तं॑ ते दे॒वा ए॒ता
 व्यु॑ष्टीरपश्यन् ता उपा॑दधत् ततो वा इ॒दं () व्यौ॑च्छद्-यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते॒ व्ये॒वास्मा॑ उच्छ्र॒त्यथो॑ तमं
 ए॒वाप॑हते ॥रपेचिअल् खोर्वे fओर् अनुवाकम्(अ॒ग्ने - नृ॒चक्ष॑सां - ज॒नित्रं॑ - मि॒त्र - स्येन्द्र॑स्य -वसू॑ना
 - मा॒दि॒त्याना॑ - म॒दि॒त्यै - दे॒वस्य॑ सवि॒तुः - सा॑वि॒त्रव॑न्ती - ध॒त्रो - या॒वा॒ना-मृ॒भूणां॑ - वि॒वर्त॑ - श्वतु॑र्दश)

Pada Paata

वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि - धी॑यते॒ । अ॒र्के । ए॒व । तत् । अ॒क्त्य॑म् । अनु॑ । वी॒ति । धी॑यते॒ । अ॒त्ति
 । अ॒न्नम् । ए॒ति । अ॒स्य । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न - अ॒दः । जा॒यते॒ । यस्य॑ । ए॒षा । वि॒धेति॑ वि -
 धा । वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि - धी॑यते॒ । यः । उ॒ । च॒ । ए॒नाम् । ए॒वम् । वे॒द । सृष्टीः॑ । उपे॒ति
 । द॒धाति॑ । य॒थासृष्ट॑मिति॒ यथा - सृष्ट॑म् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । न । वै । इ॒दम् । दि॒वा ।
 न । नक्त॑म् । आ॒सीत् । अ॒व्या॒वृत्त॑मित्य॒वि - आ॒वृत्त॑म् । ते । दे॒वाः । ए॒ताः । व्यु॑ष्टीरिति॒ वि
 - उ॒ष्टीः । अ॒पश्य॑न् । ताः । उपे॒ति । अ॒दध॑त् । ततः॑ । वै । इ॒दम् () । वी॒ति । औ॒च्छत्
 । यस्य॑ । ए॒ताः । उप॑धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॑यन्ते॒ । वी॒ति । ए॒व । अ॒स्मै । उ॒च्छ॑ति । अथो॒
 इति॑ । तमः॑ । ए॒व । अपे॒ति । ह॒ते ॥(अ॒ग्ने - नृ॒चक्ष॑सां - ज॒नित्रं॑ - मि॒त्र - स्येन्द्र॑स्य -वसू॑ना
 - मा॒दि॒त्याना॑ - म॒दि॒त्यै - दे॒वस्य॑ सवि॒तुः - सा॑वि॒त्रव॑न्ती - ध॒त्रो - या॒वा॒ना-मृ॒भूणां॑ - वि॒वर्त॑ - श्वतु॑र्दश)

23 TS 5.3.5.1

TS 5.3.5.1

Samhita Paata

अग्ने॑ जा॒तान् प्रणु॑दा नः स॒पत्नानि॑ति पुरस्ता॒दुप॑ दधाति जा॒ताने॒व भ्रातृ॑व्यान् प्रणु॑दते सह॑सा जा॒तानिति॑
प॒श्चाज्जनि॑ष्यमाणाने॒व प्रति॑ नुदते चतुश्चत्वारि॑शः स्तोम॑ इति॑ दक्षिण॒तो ब्र॑ह्मवर्च॒सं वै च॑तुश्चत्वा॒रि॒शो ब्र॑ह्मवर्च॒समे॒व दक्षिण॒तो ध॑त्ते तस्मा॒द् दक्षि॑णोऽर्द्धो ब्रह्मवर्च॒सित॑रः षोड॒शः स्तोम॑ इत्यु॒त्तर॑त
ओजो॑ वै षोड॒श ओज॑ ए॒वोत्तर॑तो ध॑त्ते तस्मा॑ - []

Pada Paata

अग्ने॑ । जा॒तान् । प्रेति॑ । नुदु॑ । नः । स॒पत्नान् । इति॑ । पुरस्ता॑त् । उपेति॑ । दुधाति॑
। जा॒तान् । ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नुदुते॑ । सह॑सा । जा॒तान् । इति॑ । प॒श्चात् ।
ज॒नि॒ष्यमाणान् । ए॒व । प्रतीति॑ । नुदुते॑ । चतुश्चत्वारि॑श इति॑ चतुः - चत्वारि॑शः । स्तोमः॑
। इति॑ । दक्षिण॒तः । ब्र॑ह्मवर्च॒समिति॑ ब्रह्म - वर्च॒सम् । वै । चतुश्चत्वारि॑श इति॑ चतुः -
चत्वारि॑शः । ब्र॑ह्मवर्च॒समिति॑ ब्रह्म - वर्च॒सम् । ए॒व । दक्षिण॒तः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् । दक्षिणः॑
। अर्द्धः॑ । ब्र॑ह्मवर्च॒सित॑र इति॑ ब्रह्मवर्च॒सि - त॒रः । षोड॒शः । स्तोमः॑ । इति॑ । उत्तर॑त इत्यु॒त्
- त॒रतः । ओजः॑ । वै । षोड॒शः । ओजः॑ । ए॒व । उत्तर॑त इत्यु॒त् - त॒रतः । ध॑त्ते । तस्मा॑त् ।

24 TS 5.3.5.2

TS 5.3.5.2

Samhita Paata

दुत्तरतोऽभिप्रयायी जयति वज्रो वै चतुश्चत्वारिंशो वज्रः षोडशो यदेते इष्टके उपदधाति जाताश्चैव
जनिष्यमाणाश्च भ्रातृव्यान् प्रणुद्य वज्रमनु प्रहरति स्तृत्यै पुरीषवतीं मद्ध्य उपदधाति पुरीषं वै
मद्ध्यमात्मनः सात्मानमेवाग्निं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके भवति य एवं वेदैता वा असपत्ना
नामेष्टका यस्यैता उपधीयन्ते - []

Pada Paata

उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः - अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिंश इति चतुः-
चत्वारिंशः । वज्रः । षोडशः । यत् । एते इति । इष्टके इति । उपदधातीत्युप - दधाति
। जातान् । च । एव । जनिष्यमानान् । च । भ्रातृव्यान् । प्रणुद्येति प्र-नुद्य । वज्रम् ।
अनु । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । पुरीषवतीमिति पुरीष-वतीम् । मद्ध्यै । उपेति । दधाति
। पुरीषम् । वै । मद्ध्यम् । आत्मनः । सात्मानमिति स - आत्मानम् । एव । अग्निम्
। चिनुते । सात्मेति स - आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेदं
। एताः । वै । असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते ।

25 TS 5.3.5.3

TS 5.3.5.3

Samhita Paata

नास्य॑ स॒पत्नो॑ भवति प॒शुर्वा ए॒ष यद॑ग्निर्वि॒राजं॑ उ॒त्त॒मायां॑ चि॒त्यामु॑प॒ दधा॑ति वि॒राजं॑मे॒वोत्त॑मां प॒-
शु॒षु॑ दधाति॒ तस्मा॑त् प॒शुमा॑नु॒त्त॒मां वाचं॑ वदति॒ दशं॑दु॒शोप॑ दधाति स॒वीर्य॑त्वाया॑ऽक्ष॒ण्योप॑ दधाति॒
तस्मा॑दक्ष॒ण्या प॒शवो॑ऽङ्गानि॒ प्रह॑रन्ति॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ यानि॑ वै छन्दा॑ऽसि सु॒व॒र्ग्या॑ण्यासन् तैर्दे॒वाः सु॒व॒र्गं
लो॒कमा॑यन् तेन॒र्षयो॑ - []

Pada Paata

न । अ॒स्य । स॒पत्नः॑ । भ॒वति॑ । प॒शुः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । वि॒राज॑ इति॒ वि - राजः॑
। उ॒त्त॒माया॑मित्यु॒त् - त॒माया॑म् । चि॒त्याम् । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । वि॒राज॑मिति॒ वि - राज॑म् । ए॒व ।
उ॒त्त॒मामि॑त्यु॒त् - त॒माम् । प॒शुषु॑ । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त् । प॒शुमा॑निति॒ पशु॑ - मान् । उ॒त्त॒मामि॑त्यु॒त्
- त॒माम् । वाच॑म् । व॒दति॑ । दशं॑दु॒शेति॑ दशं॑ - दु॒श । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । स॒वीर्य॑त्वायेति॒
स॒वीर्य॑-त्वायं । अ॒क्ष॒ण्या । उ॒पेति॑ । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒क्ष॒ण्या । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑
। ह॒रन्ति॑ । प्र॒ति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । यानि॑ । वै । छन्दा॑ऽसि । सु॒व॒र्ग्या॑णीति॒ सुवः॑ -
ग्यानि॑ । आसन् । तैः । दे॒वाः । सु॒व॒र्गमि॑ति॒ सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तेन॑ । ऋ॒षयः॑ ।

26 TS 5.3.5.4

TS 5.3.5.4

Samhita Paata

ऽश्राम्यन् ते तपोऽतप्यन्तु तानि तपसाऽपश्यन् तेभ्य एता इष्टका निरमिमतेवृच्छन्दो वरिवृच्छन्द इति
 ता उपोदधत ताभिर्वै ते सुवर्गं लोकमायन् यदेता इष्टका उपदधाति यान्येव छन्दांसि सुवर्ग्याणि
 तैरेव यजमानः सुवर्गं लोकमेति यज्ञेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत ताः स्तोमं भागैरेवाऽसृजत यत्
 - []

Pada Paata

अश्राम्यन् । ते । तपः । अतप्यन्तु । तानि । तपसा । अपश्यन् । तेभ्यः । एताः ।
 इष्टकाः । निरिति । अमिमत् । एवं । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति
 । उदधत् । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । एताः
 । इष्टकाः । उपदधातीत्युप - दधाति । यानि । एव । छन्दांसि । सुवर्ग्याणीति सुवः-ग्यानि
 । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । इति । यज्ञेन । वै ।
 प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत । ताः । स्तोमं भागैरिति स्तोमं -
 भागैः । एव । असृजत । यत् ।

27 TS 5.3.5.5

TS 5.3.5.5

Samhita Paata

स्तोमं भागा उप॒दधा॑ति प्र॒जा ए॒व तद्-यज॑मानः सृज॒ते बृ॒हस्प॑ति॒र्वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑ तेजः॒ सम॑भर॒द्यथ॑
स्तोमं॑भागा॒ यथ॑ स्तोमं॑भागा उप॒दधा॑ति स॒तेज॑समे॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ बृ॒हस्प॑ति॒र्वा ए॒तां य॒ज्ञस्य॑ प्रति॒ष्ठामं॑-
पश्य॑द्यथ॑ स्तोमं॑भागा॒ यथ॑ स्तोमं॑भागा उप॒दधा॑ति य॒ज्ञस्य॑ प्रति॒ष्ठित्यै॑ स॒प्तस॒प्तोप॑ दधाति स॒वीर्य॑त्वाय॑
ति॒स्रो म॒द्ध्ये॒ प्रति॑ष्ठित्यै ॥

Pada Paata

स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं - भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । ए॒व
। तत् । यज॑मानः । सृज॒ते । बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । तेजः॒ । समि॑तिं
। अ॒भर॑त् । यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं - भा॒गाः । यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं -
भा॒गाः । उप॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । स॒तेज॑समि॒ति स - तेज॑सम् । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑
। बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒ताम् । य॒ज्ञस्य॑ । प्रति॒ष्ठामि॑तिं प्रति - स्था॒म् । अ॒पश्य॑त् । यत्
। स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं - भा॒गाः । यत् । स्तोमं॑भागा॒ इति॑ स्तोमं - भा॒गाः । उप॒दधा॑-
तीत्यु॒प - दधा॑ति । य॒ज्ञस्य॑ । प्रति॒ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॒-स्थि॑त्यै । स॒प्तस॒प्तोप॑ स॒प्त - स॒प्त । उपे॑तिं
। दुधा॑ति । स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑ - त्वाय॑ । ति॒स्रः । म॒द्ध्ये॒ । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॑ प्रति॒-स्थि॑त्यै ॥

28 TS 5.3.6.1

TS 5.3.6.1

Samhita Paata

र॒श्मिरि॒त्ये॒वा ऽऽदि॒त्यम॑सृ॒जत् प्रे॒तिरि॒ति ध॑र्म॒मन्वि॑तिरि॒ति दि॒वः स॒धि॒रि॒त्यन्त॑रि॒क्षं प्र॒ति॒धि॒रि॒ति पृ॒थि॒वीं
वि॒ष्ट॒म्भ इति॑ वृ॒ष्टिं प्र॒वेत्य॑ह॒रनु॑वेति॒ रात्रि॑मु॒शिगि॑ति॒ वसू॑न् प्र॒केत॑ इति॒ रु॒द्रान्थ॑ सु॒दी॒तिरि॒त्यादि॒त्यानो॑ज॒
इति॑ पि॒तृःस्तन्तु॑रिति॒ प्र॒जाः पृ॑तना॒षाडि॑ति॒ प॒शून् रे॒वदि॒त्यो-ष॑धीरभि॒जिद॑सि यु॒क्तग्रा॑वे - []

Pada Paata

र॒श्मिः । इति॑ । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । अ॒सृ॒जत् । प्रे॒तिरि॒ति प्र - इति॑ । इति॑ । ध॑र्मम् ।
अ॒न्वि॑तिरि॒त्यनु॑ - इति॑ । इति॑ । दि॒वम् । स॒न्धि॒रि॒ति सं - धिः । इति॑ । अ॒न्त॑रि॒क्षम् ।
प्र॒ति॒धि॒रि॒ति प्र॒ति - धिः । इति॑ । पृ॒थि॒वीम् । वि॒ष्ट॒म्भं इति॑ वि - स्त॒म्भः । इति॑ । वृ॒ष्टिम् ।
प्र॒वेति॑ प्र - वा । इति॑ । अ॒हः । अ॒नु॒वेत्य॑नु॒वा । इति॑ । रा॒त्रिम् । उ॒शिक् । इति॑ । वसू॑न्
। प्र॒केत॑ इति॑ प्र - के॒तः । इति॑ । रु॒द्रान् । सु॒दी॒तिरि॒ति सु॒दी॒तिः । इति॑ । आ॒दि॒त्यान्
। ओ॒जः । इति॑ । पि॒तृन् । तन्तुः॑ । इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पृ॑तना॒षाट् । इति॑ ।
प॒शून् । रे॒वत् । इति॑ । ओष॑धीः । अ॒भि॒जि॒दि॒त्यंभि - जि॒त् । अ॒सि । यु॒क्तग्रा॑वेति॒ यु॒क्त - ग्रा॒वा ।

29 TS 5.3.6.2

TS 5.3.6.2

Samhita Paata

-न्द्राय॑ त्वेन्द्रं॑ जि॒न्वेत्ये॑व दक्षि॒णतो॑ वज्रं॑ प॒र्यौह॑दुभिजित्यै॑ ताः प्र॒जा अप॑प्राणा असृजत् तास्वधि॑पति॒र॒सीत्ये॑व प्रा॒णम॑दधा-द्यन्तेत्य॑पानः॑ सः॑सर्प॑ इति॑ चक्षुर्वयो॑धा इति॑ श्रोत्रं॑ ताः प्र॒जाः प्रा॑ण॒तीर॑पान॒तीः पश्य॑न्तीः शृण्व॒तीर्न मि॑थुनी अ॒भव॑न् तासु॑ त्रिवृ॒दसीत्ये॑व मि॒थुन॑म॒दधात्॑ ताः प्र॒जा मि॑थुनी - []

Pada Paata

इन्द्राय॑ । त्वा॒ । इन्द्र॑म् । जि॒न्व । इति॑ । ए॒व । द॒क्षि॒णतः॑ । वज्र॑म् । प॒रीति॑ । औ॒हृत् । अ॒भिजि॑त्या॒ इत्य॑भि - जि॒त्यै । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अप॑प्राणा॒ इत्य॑प - प्रा॒णाः । अ॒सृज॑त् । तासु॑ । अधि॑पति॒रित्य॑धि-प॒तिः । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र-अ॒नम् । अ॒दधा॑त् । य॒न्ता । इति॑ । अ॒पान॑मित्य॑प - अ॒नम् । सः॑सर्प॑ इति॑ सं - सर्पः॑ । इति॑ । चक्षुः॑ । वयो॑धा इति॑ वयः - धाः । इति॑ । श्रोत्र॑म् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । प्रा॑ण॒तीरि॑ति॒ प्र - अ॒न॒तीः । अ॒पान॑तीरित्य॑प - अ॒न॒तीः । पश्य॑न्तीः । शृण्व॒तीः । न । मि॑थुनी । अ॒भव॑न् । तासु॑ । त्रिवृ॒दि॒ति॒ त्रि - वृत् । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । मि॑थुनम् । अ॒दधा॑त् । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । मि॑थुनी ।

30 TS 5.3.6.3

TS 5.3.6.3

Samhita Paata

भव॑न्तीर्न प्राजा॑यन्त ताः सः॑रोहो॑ऽसि नीरोहो॑ऽसीत्ये॑व प्रा॒जंन॑यत् ताः प्र॒जाः प्रजा॑ता न प्रत्य॑तिष्ठन् ता वसु॑को॑ऽसि वेष॑श्रिरसि वस्य॑ष्टि॒रसीत्ये॑वैषु लो॒केषु॑ प्रत्य॑स्थापयद्यदाह वसु॑को॑ऽसि वेष॑श्रिरसि वस्य॑ष्टि॒रसीति॑ प्र॒जा ए॒व प्रजा॑ता एषु लो॒केषु॑ प्रति॑ष्ठापयति सात्मा॑ऽन्तरि॑क्षः () रोह॑ति सप्रा॑णो॑ऽमुष्मिन्

लोके प्रति तिष्ठत्यव्यर्द्धुकः प्राणापानाभ्यां भवति य एवं वेद ॥

Pada Paata

भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । स॒रोह इति सं - रोहः । असि । नीरोह इति
निः - रोहः । असि । इति । एव । प्रेति । अजनयत् । ताः । प्रजा इति प्र - जाः ।
प्रजाता इति प्र-जाताः । न । प्रतीति । अतिष्ठन् । ताः । वसुकः । असि । वेषश्रिरिति
वेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । एव । एषु । लोकेषु । प्रतीति । अस्थापयत्
। यत् । आह । वसुकः । असि । वेषश्रिरिति वेष - श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि ।
इति । प्रजा इति प्र - जाः । एव । प्रजाता इति प्र - जाताः । एषु । लोकेषु । प्रतीति ।
स्थापयति । सात्मेति स - आत्मा । अन्तरिक्षम् () । रोहति । सप्राण इति स - प्राणः ।
अमुष्मिन् । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अव्यर्द्धुक इत्यवि - अर्द्धुकः । प्राणापानाभ्यामिति
प्राण - अपानाभ्याम् । भवति । यः । एवम् । वेद ॥

31 TS 5.3.7.1

TS 5.3.7.1

Samhita Paata

नाक॒सद्भिर्वै दे॒वाः सु॒वर्गं लो॒कमा॑यन् तन्ना॒क॒सदा॑ नाक॒सत्त्वं यन्ना॒क॒सद॑ उप॒दधा॑ति नाक॒सद्भिरे॒व
तद्-यज॑मानः सु॒वर्गं लो॒कमे॑ति सु॒वर्गो वै लो॒को नाको॑ यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते नास्मा॑ अकं भवति
यज॑मानायतनं वै ना॒क॒सदो॑ यन्ना॒क॒सद॑ उप॒दधा॑त्या॒यत॑नमे॒व तद्-यज॑मानः कुरु॒ते पृ॒ष्ठानां॑ वा ए॒तत्
तेजः॑ संभृ॒तं यन्ना॒क॒सदो॑ यन्ना॒क॒सद॑ - []

Pada Paata

ना॒क॒स॒द्भि॒रिति॑ ना॒क॒स॒त् - भिः । वै । दे॒वाः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः - ग॒म् । लो॒क॒म् । आ॒-
 य॒न् । तत् । ना॒क॒स॒दा॒मि॒ति॑ ना॒क - स॒दा॒म् । ना॒क॒स॒त्त्व॒मि॒ति॑ ना॒क॒स॒त् - त्व॒म् । यत् ।
 ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क - स॒दः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । ना॒क॒स॒द्भि॒रिति॑ ना॒क॒स॒त् - भिः ।
 ए॒व । तत् । य॒ज॒मा॒नः । सु॒व॒र्ग॒मि॒ति॑ सु॒वः-ग॒म् । लो॒क॒म् । ए॒ति॒ । सु॒व॒र्ग॒ इति॑ सु॒वः-गः
 । वै । लो॒कः । ना॒कः । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॑प - धी॒यन्ते॑ । न । अ॒स्मै
 । अ॒क॒म् । भ॒व॒ति॒ । य॒ज॒मा॒ना॒य॒त॒न॒मि॒ति॑ य॒ज॒मा॒न - आ॒य॒त॒न॒म् । वै । ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क
 - स॒दः । यत् । ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क - स॒दः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । आ॒य॒त॒न॒मि॒त्या
 - य॒त॒न॒म् । ए॒व । तत् । य॒ज॒मा॒नः । कु॒रु॒ते॒ । पृ॒ष्ठा॒ना॒म् । वै । ए॒तत् । ते॒जः । सं॒-
 भृ॒त॒मि॒ति॑ सं - भृ॒त॒म् । यत् । ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क - स॒दः । यत् । ना॒क॒स॒द् इति॑ ना॒क - स॒दः ।

32 TS 5.3.7.2**TS 5.3.7.2****Samhita Paata**

उ॒प॒द॒धा॒ति॑ पृ॒ष्ठा॒ना॒मे॒व ते॒जोऽ॒व॑ रु॒न्धे॑ पञ्च॒चो॒डा॒ उप॑ द॒धा॒त्य॒प्स॒रसं॑ ए॒वैन॑मे॒ता भू॒ता अ॒मुष्मि॑न् लो॒क
 उप॑ शे॒रेऽथो॑ त॒नूपा॒नीरे॑वै॒ता य॒ज॒मा॒नस्य॑ यं द्धि॒ष्या॒त् तमु॑प॒द॒ध॑द्भ्यायेदे॒ताभ्यं॑ ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्य॒ आ वृ॑श्चति
 ता॒ज॒गा॒र्ति॒मा॒र्च्छ॑त्यु॒त्तरा॑ ना॒क॒स॒द्भ्य॑ उ॒प॒द॒धा॒ति॑ यथा॑ जा॒यामा॑नीयं गृहेषु॑ निषा॒दय॑ति ता॒दृगे॒व तत् - []

Pada Paata

उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प - द॒धा॒ति । पृ॒ष्ठाना॑म् । ए॒व । तेजः॑ । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । प॒ञ्च॒चो॒डा इति॑ पञ्च
 - चो॒डाः । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । अ॒प्स॒रसः॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । ए॒ताः । भू॒ताः । अ॒मुष्मि॑न् ।
 लो॒के । उ॒पे॒ति । शे॒रे । अथो॑ इति॑ । त॒नू॒पा॒नी॒रि॒ति त॒नू - पा॒नीः । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य
 । यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । उ॒प॒द॒ध॒दि॒त्यु॒प - द॒ध॒त् । ध्या॒येत् । ए॒ता॒भ्यः । ए॒व । ए॒न॒म् ।
 दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॒श्च॒ति । ता॒जक् । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । उ॒त्तरा॑ इत्युत् - त॒राः
 । ना॒क॒स॒द्भ्य इति॑ ना॒क॒स॒त्-भ्यः॑ । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । यथा॑ । जा॒याम् । आ॒नी॒ये॒त्या॑ - नी॒यं
 । गृ॒हेषु॑ । नि॒षा॒द॒य॒ती॒ति नि - सा॒द॒य॒ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् ।

33 TS 5.3.7.3**TS 5.3.7.3****Samhita Paata**

प॒श्चात् प्रा॒ची॒मु॒त्त॒मा॒मुप॑ द॒धा॒ति तस्मा॑त् प॒श्चात् प्रा॒ची॒ प॒त्यन्वा॑स्ते स्वयमातृ॒णां च॑ वि॒क॒र्णी चो॑त्त॒मे
 उप॑ द॒धा॒ति प्रा॒णो वै स्व॑यमातृ॒णाऽऽयु॑र्वि॒क॒र्णी प्रा॒णं चै॒वाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ध॑त्ते तस्मा॑त् प्रा॒ण-
 श्चाऽऽयु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ नान्या॑मु॒त्तरा॑मिष्ट॒का॒मुप॑ द॒द्भ्याद्-य॒द॒न्यामु॒त्तरा॑-मिष्ट॒का॒-मु॒प॒द॒द्भ्यात् प॑शूनां
 - []

Pada Paata

प॒श्चात् । प्रा॒ची॑म् । उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् - त॒माम् । उ॒पे॒ति । दु॒धा॒ति । तस्मा॑त् । प॒श्चात् । प्रा॒ची॑

। पत्नी॑ । अन्विति॑ । आ॒स्ते । स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णामिति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णाम् । च॒ । वि॒क॒र्णीमिति॑
वि - क॒र्णीम् । च॒ । उ॒त्त॒मे इत्यु॑त् - त॒मे । उपेति॑ । दु॒धा॒ति । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । वै
। स्व॒य॒मा॒तृ॒ण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णा । आयुः॑ । वि॒क॒र्णीति॑ वि - क॒र्णी । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम्
। च॒ । ए॒व । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णानामिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् । उ॒त्त॒मा॒वित्यु॑त् - त॒मौ । ध॒त्ते
। तस्मा॑त् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । च॒ । आयुः॑ । च॒ । प्रा॒णानामिति॑ प्र - अ॒नाना॑म् ।
उ॒त्त॒मा॒वित्यु॑त् - त॒मौ । न । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उपेति॑ । दु॒द्ध्यात्
। यत् । अ॒न्याम् । उ॒त्तरा॑मित्युत् - त॒राम् । इष्ट॑काम् । उ॒प॒दु॒द्ध्यादित्यु॑प - दु॒द्ध्यात् । प॒शूनाम् ।

34 TS 5.3.7.4

TS 5.3.7.4

Samhita Paata

च॒ यज॑मानस्य च प्रा॒णं चाऽऽ*यु॒श्चापि॑ द॒द्ध्यात् तस्मा॑न्ना-न्योत्तरेष्ट॑कोप॒धेया॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णामुप॑ दधा-
त्यसौ॑ वै स्वयमा॒तृ॒ण्णा-ऽमूमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्च॒मुप॑ घ्रापयति प्रा॒णमे॒वास्या॑ दधा॒त्यथो॑ प्राजाप॒त्यो वा
अश्वः॑ प्रजाप॑तिनै॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ स्वयमा॒तृ॒ण्णा भ॑वति प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्या॑ अथो॑ सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्याऽनु॑-
ख्या॒त्या ए॒षा वै () दे॒वानां॑ वि॒क्रान्ति॑र्यद्-वि॒क॒र्णी यद्-वि॒क॒र्णीमु॑प॒दधा॑ति दे॒वाना॑मे॒व वि॒क्रान्ति॑मनु॒
विक्र॑मत उत्तर॒त उप॑दधाति॒ तस्मा॑दुत्तर॒त उप॑चारोऽग्नि॒ वायु॑मती॒ भवति॑ समि॒द्धयै॑ ॥

Pada Paata

च॒ । यज॑मानस्य । च॒ । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम् । च॒ । आयुः॑ । च॒ । अपीति॑ । दु॒द्ध्यात् ।

तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्-तरा । इष्टका । उपधेयेत्युप - धेया । स्वयमातृणामिति
 स्वयं - आतृणाम् । उपेति । दुधाति । असौ । वै । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।
 अमूम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमिति प्र - अनम् ।
 एव । अस्याम् । दुधाति । अथो इति । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । वै । अश्वः ।
 प्राजापतिनेति प्राजा - पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृणोति स्वयं - आतृणा ।
 भवति । प्राणानामिति प्र - अनानाम् । उथ्सृष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै । अथो इति । सुवर्गस्येति
 सुवः - गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै । एषा । वै () । देवानाम् ।
 विक्रान्तिरिति वि - क्रान्तिः । यत् । विकर्णीति वि - कर्णी । यत् । विकर्णीमिति वि -
 कर्णीम् । उपदधातीत्युप - दधाति । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमिति वि- क्रान्तिम् । अनु ।
 वीति । क्रमते । उत्तरत इत्युत् - तरतः । उपेति । दुधाति । तस्मात् । उत्तरत उपचार इ-
 त्युत्तरतः - उपचारः । अग्निः । वायुमतीति वायु - मती । भवति । समिद्ध्या इति सं - इद्ध्यै ॥

35 TS 5.3.8.1

TS 5.3.8.1

Samhita Paata

छन्दास्युप दधाति पशवो वै छन्दासि पशून्नेवाव रुन्धे छन्दासि वै देवानां वामं पशवो वा-
 ममेव पशून्नेव रुन्ध एता ह वै यज्ञसेन-श्चैत्रियायण-श्चिति विदां चकार तया वै स पशून्नेवारुन्ध
 यदेतामुपदधाति पशून्नेवाव रुन्धे गायत्रीः पुरस्तादुप दधाति तेजो वै गायत्री तेज एव - []

Pada Paata

छन्दा॑सि । उपेति॑ । दुधा॑ति । प॒शवः॑ । वै । छन्दा॑सि । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 छन्दा॑सि । वै । दे॒वाना॑म् । वा॒मम् । प॒शवः॑ । वा॒मम् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 ए॒ताम् । ह॒ । वै । य॒स्से॑न॒ इति॑ य॒ज्ञ - से॒नः । चै॒त्रिया॑य॒णः । चि॒तिम् । वि॒दाम् । च॒का॒र॒
 । तया॑ । वै । सः । प॒शून् । अ॒वेति॑ । अ॒रु॒न्ध॒ । यत् । ए॒ताम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दुधा॑ति
 । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । गा॒य॒त्रीः । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । दुधा॑ति । तेजः॑ । वै ।
 गा॒य॒त्री । तेजः॑ । ए॒व ।

36 TS 5.3.8.2

TS 5.3.8.2

Samhita Paata

मुख॑तो ध॒त्ते मूर्द्ध॑न्वती॒र्भव॑न्ति मूर्द्धा॑नमे॒वैन॑ समा॒नाना॑ करोति त्रि॒ष्टुभ॒ उप॑ दधातीन्द्रि॒यं वै त्रि॒ष्टुगि॑-
 न्द्रि॒यमे॒व म॑द्ध्यतो ध॒त्ते जग॑तीरु॒पं दधा॑ति जाग॑ता वै प॒शवः॑ प॒शून्ने॒वाव॑ रु॒न्धे ऽनु॑ष्टुभ॒ उप॑ दधाति
 प्रा॒णा वा अ॑नु॒ष्टुप् प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्यै॑ बृ॒हती॑रु॒ष्णिहा॑ः प॒ङ्कीर॑क्षर॒पङ्कीर॑ति वि॒षु॒रूपा॑णि छन्दा॑स्यु॒पं दधा॑ति
 वि॒षु॒रूपा॑ वै प॒शवः॑ प॒शवः॑ - []

Pada Paata

मुख॑तः । ध॒त्ते । मूर्द्ध॑न्वती॒रिति॑ मूर्ध॑न् - वतीः॑ । भ॒व॑न्ति । मूर्द्धा॑नम् । ए॒व । ए॒नम् ।
 समा॒नाना॑म् । क॒रोति॑ । त्रि॒ष्टुभः॑ । उपेति॑ । दुधा॑ति । इन्द्रि॒यम् । वै । त्रि॒ष्टुक् । इन्द्रि॒यम्
 । ए॒व । म॑द्ध्यतः । ध॒त्ते । जग॑तीः । उपेति॑ । दुधा॑ति । जाग॑ताः । वै । प॒शवः॑ । प॒शून्
 । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒नु॒ष्टुभ॒ इत्य॑नु - स्तु॒भः । उपेति॑ । दुधा॑ति । प्रा॒णा इति॑ प्र -

अ॒नाः । वै । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्य॑नु - स्तुप् । प्रा॒णा॒ना॒मि॒ति॑ प्र - अ॒ना॒ना॑म् । उ॒त्सृ॑ष्ट्या इत्युत् - सृष्ट्यै ।
 बृ॒ह॒तीः । उ॒ष्णि॒हाः । प॒ङ्कीः । अ॒क्षर॑प॒ङ्कीरि॒त्य॒क्षर॑ - प॒ङ्कीः । इति॑ । वि॒षु॒रूपा॒णीति॑ वि॒षु - रू॒-
 पा॒णि । छ॒न्दा॑सि । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । वि॒षु॒रूपा॒ इति॑ वि॒षु - रू॒पाः । वै । प॒श॒वः । प॒श॒वः ।

37 TS 5.3.8.3

TS 5.3.8.3

Samhita Paata

-छ॒न्दा॑सि वि॒षु॒रूपा॒ने॒व प॒शू॒न॒व॑ रु॒न्धे वि॒षु॒रूप॑मस्य गृ॒हे दृ॑श्यते यस्यै॒ता उ॑प॒धी॒यन्ते॑ य उ॑ चै॒ना
 ए॒वं वे॒दाऽ*ति॑च्छ॒न्दस॑मु॒प॑ दधा॒त्यति॑च्छ॒न्दा॒ वै सर्वा॑णि छ॒न्दा॑सि स॒र्वेभि॑रे॒वैनं॑ छ॒न्दो॑भिश्चि॒नुते॑ वर्ष्म
 वा ए॒षा छ॒न्द॑सां॒ यदति॑च्छ॒न्दा॒ यदति॑च्छ॒न्दस॑-मु॒प॒दधा॑ति वर्ष्मै॒वैनं॑ स॒मा॒ना॒नां॑ करोति द्वि॒पदा॑ उप॑
 दधाति द्वि॒पदा॑-यज॑मानः () प्रति॑ष्ठित्यै ॥

Pada Paata

छ॒न्दा॑सि । वि॒षु॒रूपा॒नि॒ति॑ वि॒षु - रू॒पा॒न् । ए॒व । प॒शू॒न् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । वि॒षु॒रूप॑मि॒ति॑
 वि॒षु-रू॒पम् । अ॒स्य॒ । गृ॒हे । दृ॒श्य॒ते । य॒स्य॒ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । यः
 । उ॒ । च॒ । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द॑ । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मि॒त्यति॑ - छ॒न्द॒सम् । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॒
 । अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒ इत्यति॑ - छ॒न्दाः॑ । वै । सर्वा॑णि । छ॒न्दा॑सि । स॒र्वेभिः॑ । ए॒व । ए॒नम् ।
 छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः-भिः॑ । चि॒नुते॑ । वर्ष्म॑ । वै । ए॒षा । छ॒न्द॑साम् । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दा॒
 इत्यति॑ - छ॒न्दाः॑ । यत् । अ॒ति॑च्छ॒न्दस॑मि॒त्यति॑ - छ॒न्द॒सम् । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । वर्ष्म॑
 । ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रोति॑ । द्वि॒पदा॑ इति॑ द्वि - पदाः॑ । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॒ ।

द्विपादिति द्वि - पात् । यजमानः () । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

38 TS 5.3.9.1

TS 5.3.9.1

Samhita Paata

सर्वाभ्यो वै देवताभ्योऽग्निश्चीयते यत् सयुजो नोपदुद्ध्याद् देवता अस्याग्निं वृञ्जीरन् यत् सयुजं
उपदधात्यात्मनैवैनं सयुजं चिनुते नाग्निना व्यृद्धयतेऽथो यथा पुरुषः स्नावभिः संतत एवमेवैताभिः
रग्निः संततोऽग्निना वै देवाः सुवर्गं लोकमायन् ता अमूः कृत्तिका अभवन् यस्यैता उप धीयन्ते
सुवर्गमेव - []

Pada Paata

सर्वाभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुज इति स - युजः । न ।
उपदुद्ध्यादित्युप - दुध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृञ्जीरन् । यत् । सयुज इति स -
युजः । उपदधातीत्युप - दधाति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमिति स-युजम् । चिनुते
। न । अग्निना । वीति । ऋद्धयते । अथो इति । यथा । पुरुषः । स्नावभिरिति स्नाव -
भिः । संतत इति सं-ततः । एवम् । एव । एताभिः । अग्निः । संतत इति सं-ततः ।
अग्निना । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । आयन् । ताः । अमूः । कृत्ति-
काः । अभवन् । यस्य । एताः । उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । सुवर्गमिति सुवः - गम् । एव ।

39 TS 5.3.9.2

TS 5.3.9.2

Samhita Paata

लो॒कमे॑ति॒ गच्छ॑ति॒ प्रका॑शं चि॒त्रमे॒व भ॑वति॒ मण्ड॑लेष्ट॒का उप॑ दधा॒तीमे॒ वै लो॒का म॑ण्डलेष्ट॒का इ॒मे
खलु॑ वै लो॒का दे॒वपुरा॑ दे॒वपुरा॑ ए॒व प्रवि॑शति॒ नाऽऽ*ति॑माच्छ॒त्यग्निं॑ चि॒क्या॒नो वि॒श्वज्यो॑तिष॒ उप॑
दधा॒तीमा॒नेवै॒ताभि॑-लो॒कान् ज्योति॑ष्मतः॒ कुरु॑तेऽथो॒ प्रा॒णाने॑वै॒ता यज॑मानस्य॒ दा॒द्धत्ये॑ता॒ वै दे॒वताः॑
सुव॑र्ग्यास्ता ए॒वा- () -न्वा॒रभ्य॑ सुव॑र्गं लो॒कमे॑ति ॥

Pada Paata

लो॒कम् । ए॒ति । गच्छ॑ति । प्र॒का॒शमि॑ति॒ प्र-का॒शम् । चि॒त्रम् । ए॒व । भ॒वति॑ । म॒ण्डले॑ष्ट॒का
इति॑ मण्डल - इष्ट॒काः । उपे॑ति॒ । दधा॑ति॒ । इ॒मे । वै । लो॒काः । म॒ण्डले॑ष्ट॒का इति॑ मण्डल -
इष्ट॒काः । इ॒मे । खलु॑ । वै । लो॒काः । दे॒वपुरा॑ इति॑ दे॒व-पुराः । दे॒वपुरा॑ इति॑-पुराः । ए॒व ।
प्रेति॑ । वि॒शति॑ । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋच्छ॑ति॒ । अ॒ग्निम् । चि॒क्या॒नः । वि॒श्वज्यो॑तिष॒ इति॑
वि॒श्व - ज्यो॑तिषः । उपे॑ति॒ । दधा॑ति॒ । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒कान् । ज्योति॑ष्मतः ।
कुरु॑ते । अथो॒ इति॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । ए॒ताः । यज॑मानस्य । दा॒द्धति॑ । ए॒ताः
। वै । दे॒वताः॑ । सुव॑र्ग्या इति॑ सुवः - र्ग्याः । ताः । ए॒व () । अ॒न्वा॒रभ्ये॑त्यनु - आ॒रभ्य॑ ।
सुव॑र्गमि॒ति सुवः॑ - गम् । लो॒कम् । ए॒ति ॥

40 TS 5.3.10.1

TS 5.3.10.1

Samhita Paata

वृष्टिसनीरुपं दधाति वृष्टिमेवाव रुन्धे यदेकधोपदुद्ध्यादेकमृतुं वरुषेदनुपरिहारः सादयति तस्मात्
 सर्वानृतून् वरुषति पुरोवातसनि-रसीत्याहैतद्वै वृष्ट्यै रूपः रूपेणैव वृष्टिमव रुन्धे सँयानीभिर्वै देवा
 इमान् लोकान्थ समयुस्तथ सँयानीनाः सँयानित्वं यथ सँयानीरुपदधाति यथाऽप्सु नावा सँयात्येव
 - []

Pada Paata

वृष्टिसनीरिति वृष्टि - सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् ।
 एकधेत्येक - धा । उपदुद्ध्यादित्युप - दुद्ध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वरुषेत् । अनुपरिहारमित्यनु
 - परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वरुषति । पुरोवातसनिरिति पुरोवात
 - सनिः । असि । इति । आह । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् ।
 अवेति । रुन्धे । सँयानीभिरिति सं - यानीभिः । वै । देवाः । इमान् । लोकान् । समिति
 । अयुः । तत् । सँयानीनामिति सं - यानीनाम् । सँयानित्वमिति सँयानि - त्वम् । यत् ।
 सँयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप - दधाति । यथा । अप्सिस्वत्यप् - सु । नावा ।
 सँयातीति सं - याति । एवम् ।

41 TS 5.3.10.2

TS 5.3.10.2

Samhita Paata

-मेवैताभि र्यजमान इमान् लोकान्त् सं याति प्लवो वा एषोऽग्रेर्यथ सँयानीर्यथ सँयानीरुपदधाति
प्लवमेवैतमग्र्य उपदधात्युत यस्यैतासूपहितास्वापोऽग्निः हरन्त्यहंत एवास्या-ग्निरादित्येष्टका उप द-
धात्यादित्या वा एतं भूत्यै प्रतिनुदन्ते योऽलं भूत्यै सन् भूतिं न प्राप्नोत्यादित्या - []

Pada Paata

एव । एताभिः । यजमानः । इमान् । लोकान् । समितिं । याति । प्लवः । वै । एषः । अग्रेः
। यत् । सँयानीरिति सं - यानीः । यत् । सँयानीरिति सं - यानीः । उपदधातीत्युप-दधाति ।
प्लवम् । एव । एतम् । अग्र्ये । उपेतिं । दधाति । उत । यस्य । एतासु । उपहितास्वित्युप-
-हितासु । आपः । अग्निम् । हरन्ति । अहंतः । एव । अस्य । अग्निः । आदित्येष्टका
इत्यादित्य - इष्टकाः । उपेतिं । दधाति । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीतिं ।
नुदन्ते । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीति प्र - आप्नोति । आदित्याः ।

42 TS 5.3.10.3

TS 5.3.10.3

Samhita Paata

एवैनं भूतिं गमयन्त्यसौ वा एतस्याऽऽदित्यो रुचमा दत्ते योऽग्निं चित्वा न रोचते यदादित्येष्टका
उपदधातीत्युप-वास्मिन्नादित्यो रुचं दधाति यथाऽसौ देवानां रोचते एवमेवैष मनुष्याणां रोचते
घृतेष्टका उप दधात्येतद्वा अग्नेः प्रियं धाम यद्-घृतं प्रियेणैवैनं धाम्ना समर्द्धयत्य - []

Pada Paata

एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । असौ । वै । एतस्य । आदित्यः । रुचम् । एति ।
दत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । रोचते । यत् । आदित्येष्टका इत्यादित्य - इष्टकाः ।
उपदधातीत्युप - दधाति । असौ । एव । अस्मिन् । आदित्यः । रुचम् । दधाति । यथा ।
असौ । देवानाम् । रोचते । एवम् । एव । एषः । मनुष्याणाम् । रोचते । घृतेष्टका इति
घृत - इष्टकाः । उपेति । दधाति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् ।
प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्द्धयति ।

43 TS 5.3.10.4

TS 5.3.10.4

Samhita Paata

-थो तेजसा ऽनुपरिहारं सादय-त्यपरिवर्ग-मेवास्मिन् तेजो दधाति प्रजापतिरग्निमचिनुत् स यशसा
व्यार्द्धयत् स एता यशोदा अपश्यत् ता उपाधत् ताभिर्वै स यश आत्मन्नधत् यद्यशोदा उपदधाति
यश एव ताभिर्यजमान आत्मन् धत्ते पञ्चोप दधाति पाङ्कः पुरुषो यावानेव पुरुषस्तस्मिन् यशो
दधाति ॥

Pada Paata

अथो॒ इति॑ । तेज॑सा । अ॒नु॒परि॒हार॑मित्य॑नु - परि॒हार॑म् । सा॒द॒य॒ति । अ॒परि॒वर्ग॑मित्य॑परि - वर्ग॑म् ।
 । ए॒व । अ॒स्मि॒न् । तेजः॑ । दु॒धा॒ति । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । अ॒ग्नि॑म् । अ॒चि॒नु॒त् । सः ।
 । यश॑सा । वी॒ति । आ॒र्ध्व॒त् । सः । ए॒ताः । य॒शो॒दा इति॑ यशः - दाः । अ॒प॒श्य॒त् । ताः ।
 उ॒पेति॑ । अ॒ध॒त् । ताभिः॑ । वै । सः । यशः॑ । आ॒त्म॒न् । अ॒ध॒त् । यत् । य॒शो॒दा इति॑ यशः
 - दाः । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति । यशः॑ । ए॒व । ताभिः॑ । यज॑मानः । आ॒त्म॒न् । धृ॒त्ते । प॒ञ्च
 । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । पा॒ङ्कः । पु॒रु॒षः । या॒वान् । ए॒व । पु॒रु॒षः । तस्मि॑न् । यशः॑ । दु॒धा॒ति ॥

44 TS 5.3.11.1**TS 5.3.11.1****Samhita Paata**

दे॒वा॒सु॒राः सँय॑त्ता आ॒सु॒न् कनी॑या॒शसो॑ दे॒वा आ॒सु॒न् भूया॑श॒सोऽसु॑रास्ते दे॒वा ए॒ता इष्ट॑का अ॒प॒श्य॒न्
 ता उ॒पा॑दधत भू॒य॒स्कृ॒दुसी॑त्ये॒व भूया॑श॒सोऽभ॑वन् वन॒स्पति॑भि॒-रोष॑धीभि॒-र्वरि॑व॒स्कृ॒दुसी॑ती॒-मा॒म॑जयन् प्रा॒-
 च्य॒सीति॑ प्राचीं दि॒शम॑जयन्नु॒द्धा ऽसी॑त्य॒मूम॑जयन्-नन्तरि॑क्ष॒सद॑स्यन्तरि॑क्षे सी॒देत्य॑-न्तरि॑क्षमजयन् ततो॑
 दे॒वा अ॒भ॑वन् - []

Pada Paata

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व-अ॒सु॒राः । सँय॑त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒सु॒न् । कनी॑या॒शसः॑ । दे॒वाः ।
 आ॒सु॒न् । भूया॑श॒सः॑ । अ॒सु॒राः । ते । दे॒वाः । ए॒ताः । इष्ट॑काः । अ॒प॒श्य॒न् । ताः ।

उपेति॑ । अ॒दुध॑त् । भू॒य॒स्कृ॑दि॒ति॑ भू॒यः - कृ॑त् । अ॒सि॑ । इति॑ । ए॒व । भू॒या॑ः॒सः । अ॒भ॒व॒न् ।
 । व॒न॒स्पति॑भि॒रिति॑ व॒न॒स्पति॑ - भिः॑ । ओष॑धीभि॒रित्योष॑धि - भिः॑ । व॒रि॒व॒स्कृ॑दि॒ति॑ व॒रि॒वः -
 कृ॑त् । अ॒सि॑ । इति॑ । इ॒माम् । अ॒ज॒य॒न् । प्रा॒ची॑ । अ॒सि॑ । इति॑ । प्रा॒ची॑म् । दि॒श॒-
 "म् । अ॒ज॒य॒न् । ऊ॒र्ध्वा । अ॒सि॑ । इति॑ । अ॒मू॒म् । अ॒ज॒य॒न् । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒स॒दित्य॑न्त॒रि॒क्ष -
 स॒त् । अ॒सि॑ । अ॒न्त॒रि॒क्षे । सी॒द॒ । इति॑ । अ॒न्त॒रि॒क्ष॒म् । अ॒ज॒य॒न् । त॒तः । दे॒वाः । अ॒भ॒व॒न् ।

45 TS 5.3.11.2

TS 5.3.11.2

Samhita Paata

परा॑ऽसु॒रा य॒स्यै॒ता उ॑प॒धी॒यन्ते॑ भू॒या॒ने॒व भ॑व॒त्य॒भी॒मान् लो॒कान् ज॑य॒ति भ॑व॒त्या॒त्मना॑ परा॑ऽस्य॒ भ्रा॒-
 तृ॒व्यो भ॑व॒त्य॒प्सुष॑द॒सि श्ये॑न॒सद॑सी॒त्याहै॑त॒द्वा अ॒ग्ने रू॒पं रू॒पेणै॒वाग्नि॑म॒व रु॒न्धे पृ॒थि॒व्यास्त्वा द्र॑वि॒णे
 सा॒दया॒मी-त्या॑हे॒माने॒वैताभि॑-लो॒कान् द्र॑वि॒णाव॑तः कुरु॒त आ॒युष्या॑ उ॒प द॑धा॒त्यायु॑रे॒वा - []

Pada Paata

प॒रेति॑ । अ॒सु॒राः । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । भू॒यान् । ए॒व । भ॒व॒ति॑
 । अ॒भी॒ति॑ । इ॒मान् । लो॒कान् । ज॑य॒ति । भ॑व॒ति । अ॒त्मना॑ । प॒रेति॑ । अ॒स्य॑ । भ्रा॒तृ॒व्यः
 । भ॒व॒ति॑ । अ॒प्सुष॑दि॒त्य॒प्सु - स॒त् । अ॒सि॑ । श्ये॑न॒सदि॑ति॒ श्ये॑न - स॒त् । अ॒सि॑ । इति॑
 । आ॒ह॒ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । अ॒ग्नि॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
 पृ॒थि॒व्याः । त्वा॒ । द्र॑वि॒णे । सा॒दया॒मि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । इ॒मान् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒-
 कान् । द्र॑वि॒णाव॑त॒ इति॑ द्र॑वि॒ण - व॒तः । कुरु॑ते॒ । आ॒युष्याः॑ । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति॒ । आ॒युः । ए॒व ।

46 TS 5.3.11.3

TS 5.3.11.3

Samhita Paata

-स्मिन् दधात्यग्ने यत्ते परः हन्नामेत्याहैतद्वा अग्नेः प्रियं धामं प्रियमेवास्य धामोपाऽऽप्नोति तावेहि सः रभावहा इत्याह व्यैवैनेन परि धत्ते पाञ्चजन्येष्वप्यैद्वयम् इत्याहैष वा अग्निः पाञ्चजन्यो यः पञ्चचितीक-स्तस्मादेवमाहर्तव्या उप () दधात्येतद्वा ऋतूनां प्रियं धाम यदृतव्या ऋतूनामेव प्रियं धामाव रुन्धे सुमेक इत्याह सँवत्सरो वै सुमेकः सँवत्सरस्यैव प्रियं धामोपाऽऽप्नोति ॥

Pada Paata

अस्मिन् । दधाति । अग्ने । यत् । ते । परम् । हत् । नाम । इति । आह । एतत् ।
वै । अग्नेः । प्रियम् । धामं । प्रियम् । एव । अस्य । धामं । उपेति । आप्नोति । तौ ।
एति । इहि । समिति । रभावहै । इति । आह । वीति । एव । एनेन । परीति । धत्ते ।
पाञ्चजन्येष्विति पाञ्च - जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । इति । आह । एषः । वै । अग्निः
। पाञ्चजन्य इति पाञ्च - जन्यः । यः । पञ्चचितीक इति पञ्च-चितीकः । तस्मात् । एवम् ।
आह । ऋतव्याः । उपेति () । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् । प्रियम् । धामं । यत्
। ऋतव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धामं । अवेति । रुन्धे । सुमेक इति सु - मेकः
। इति । आह । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । वै । सुमेक इति सु - मेकः । सँवत्सरस्येति
सं - वत्सरस्य । एव । प्रियम् । धामं । उपेति । आप्नोति ॥

47 TS 5.3.12.1

TS 5.3.12.1

Samhita Paata

प्रजापतेरक्षयंश्चयत् तत् पराऽपतत् तदश्वोऽभवद्-यदश्वयत् तदश्वस्याश्वत्वं तद्देवा अश्वमेधेनैव प्रत्य-
दधुरेष वै प्रजापतिः सर्वं करोति योऽश्वमेधेन यजते सर्व एव भवति सर्वस्य वा एषा प्रायश्चित्तिः
सर्वस्य भेषजः सर्वं वा एतेन पाप्मानं देवा अतरन्नपि वा एतेन ब्रह्महत्यामंतरन्थ सर्व पाप्मानं - []

Pada Paata

प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । अश्वः
। अभवत् । यत् । अश्वयत् । तत् । अश्वस्य । अश्वत्वमित्यश्व- त्वम् । तत् । देवाः ।
अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेन । एव । प्रतीति । अदधुः । एषः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् ।
सर्वम् । करोति । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व - मेधेन । यजते । सर्वः । एव । भवति । सर्वस्य ।
वै । एषा । प्रायश्चित्तिः । सर्वस्य । भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेन । पाप्मानम् । देवाः । अ-
तरन् । अपीति । वै । एतेन । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म - हत्याम् । अतरन् । सर्वम् । पाप्मानम् ।

48 TS 5.3.12.2

TS 5.3.12.2

Samhita Paata

तरति॑ तर॑ति ब्रह्म॑ह॒त्यां यो॑ऽश्वमे॒धेन॑ यज॑ते य उ॑ चैनमे॒वं वे॒दोत्त॑रुं वै तत् प्र॒जाप॑तेरक्ष्य॑श्चय॒त् त-
स्मा॑द॒श्वस्यो॑त्तर॒तोऽव॑ द्यन्ति॑ दक्षि॒णतो॑ऽन्येषां॑ प॒शूनां॑ वै॒तसः॑ कटो॑ भवत्य॒प्सुयो॑निर्वा अ॒श्वोऽप्सु॑जो
वै॒तसः॑ स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ प्र॑ति॒ष्ठाप॑यति चतु॒ष्टोमः॑ स्तोमो॑ भवति स॒रट् वा अ॒श्वस्य॑ सक्थ्याऽवृ॑हत् ()
तद्-दे॒वाश्च॑तु॒ष्टोमे॑नैव प्रत्य॑दधुर्य॒च्चतु॑ष्टोमः स्तोमो॑ भवत्य॒श्वस्य॑ सर्व॒त्वाय॑ ॥

Pada Paata

तर॑ति । तर॑ति । ब्रह्म॑ह॒त्यामि॑ति ब्रह्म - ह॒त्याम् । यः । अ॒श्वमे॒धेनेत्य॑श्च - मे॒धेन॑ । यज॑ते । यः ।
उ॑ । च॒ । ए॒नम् । ए॒वम् । वे॒द॑ । उत्त॑र॒मित्यु॑त् - त॒रम् । वै । तत् । प्र॒जाप॑तेरि॒ति प्र॒जा - प॒तेः ।
अक्षि॑ । अ॒श्वय॑त् । तस्मा॑त् । अ॒श्वस्य॑ । उत्त॑र॒त इत्यु॑त् - त॒रतः॑ । अवे॑ति । द्यन्ति॑ । दक्षि॒णतः॑
। अ॒न्येषां॑ । प॒शूनाम् । वै॒तसः॑ । कटः॑ । भ॒वति॑ । अ॒प्सुयो॑नि॒रित्य॑प्सु - यो॒निः । वै ।
अ॒श्वः । अ॒प्सुज॑ इत्य॒प्सु - जः । वै॒तसः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । प्र॑तीति॑ । स्थाप॑यति
। च॒तुष्टो॑म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भ॒वति॑ । स॒रट् । ह॒ । वै । अ॒श्वस्य॑ । सक्थि॑ ।
एति॑ । अवृ॑हत् () । तत् । दे॒वाः । च॒तुष्टो॑मेनेति॑ चतुः-स्तो॒मेन॑ । ए॒व । प्र॑तीति॑ । अ॒दधुः॑ ।
यत् । च॒तुष्टो॑म इति॑ चतुः - स्तो॒मः । स्तोमः॑ । भ॒वति॑ । अ॒श्वस्य॑ । सर्व॒त्वायेति॑ सर्व - त्वाय॑ ॥